

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstraat 59, wormerveer

adm.: kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. J. VERLEUR — AMERSFOORT

Liedjes zingen bij een treurig hart

Spreuken 25:20

Een bekende regel uit de duitse poëzie zingt: „Da wo man singt, da lasz dich ruhig nieder; böse Menschen haben keine Lieder.” Oftewel: „Waar gezongen wordt, ga dáár maar rustig heen, want slechte mensen zingen niet.” Als je dáárop afgaat, zou je er toe komen, om te denken, dat er vandaag de dag géén slechte mensen zijn.

Want gezongen, dat wordt er. Alle leutbroeken en loltrappers en hoe die karnavalsclowns verder ook heten, doen hun best om met geweldige karnavalskrakers de sagarijn weg te jagen. Alaaf!!

En zó worden we opgekrikt met een refrein als: „Toedeloedelo! Wat is dat voor gedoe?” En meer van die overrompelende „dicht” werken. Ja, wat is dat voor gedoe? Het is erg gemakkelijk, de staf daarover te breken. Maar doe dat niet te gauw. Want het blijkt al een héél, héél oud verschijnsel te zijn, dat zich overal onder de mensen voordoet.

Uit de tijd van koning Hiskia stamt al een opmerking over: „liedjes zingen bij een treurig hart.”

Ze wisten toen al: Gewoon even gék doen, omdat het van binnen zo zeer doet. En dát spelletje kunnen we héél lang volhouden. Maskerade!

Als ik achter mijn buro zit te neuriën, zegt mijn vrouw wel eens: „je hebt zeker weer een preek verknoeid.” En meestal klopt dat wel.

En U hebt vast wel een jongen of meisje thuis, die vreselijk uitgelaten doet, als er een proefwerk of zoiets verprutst is. Dan moet de radio keihard aan of de nieuwste tophit opgezet.

Ik weet niet, of U wel eens probeert te luisteren naar zo'n popgroep. Hoe komt dat toch, dat onze pubers daar zo mal van zijn? Is dat nou alleen maar een uitlaat? Je krijgt er hoofd-

pijn van. Maar als je iets van het levensgevoel van onze jongelui probeert te peilen, dan hoor je de trompet schreeuwen van ellende en de drummer ál zijn agressie en verzet in een woest tempo wégroffelen. Verzet? Agressie? Waartegen? Tegen de wereld? Tegen de maatschappij? Tegen het leven? Misschien weten ze het zélf niet. Maar het heeft wél iets te maken met die maskerade. Omdat het van binnen zo zeer doet.

De mensen, die de spreuken hebben verzameld, hebben in hún tijd iets van dat levensgevoel gepeild. Want zij waren niet alleen wijzen, die nadachten over dat leven maar óók dichters, die de werkelijkheid van het leven niet verromantiseerden, maar die áchter het masker hadden leren kijken, het masker, dat wij, mensen, groot én klein, vaak opzetten, als wij het geheim van leven proberen in zijn wezenlijkheid, in zijn existentie te grijpen.

Zij gebruiken er hier twee beelden voor, om dat levensgevoel te verwoorden.

Iemand, die liedjes zingt bij een treurig hart, dat is net als iemand, die op een koude morgen zijn jas thuislaat.

Natuurlijk is dat stom. En denk er dan even aan, dat de semiet géén apart nachtgewaad droeg, maar sliep in zijn onderkleed. Je overkleed uitlaten en zó de koude morgen instappen is dus helemaal gekkenwerk. Je kunt er doodziek van worden. Maar als je de werkelijkheid wilt ontvluchten, dan ga je lekker stoer doen. En dat is tegelijk een uitdaging. Zie je wel, wat ik doe? Ze krijgen mij niet klein! Ik ga er niet onderdoor! Die jongen van U ligt vannacht misschien te grienen van ellende, omdat hij niet weet, wat hij met het leven áán moet. Maar tegenover U en de mensen, doet hij lekker stoer. Hém krijgen ze niet klein. Daarom neuriert hij een geweldige tophit, omdat het van binnen zo zéér doet.

U hebt misschien een dochter, die door haar vriend bedrogen is. Zéér dat dat doet van binnen. Dan ga je lekker stoer doen. Het leven is een uitdaging. Kijk, dát levensgevoel wordt verklankt in de moderne muziek en daarom zingt ze „liedjes bij een treurig hart.” Het is agressie. Het is verzet. Omdat er verwarring is. En dié verwarring schreeuwt hun tegemoet in de nieuwste schlager van hun lievelingsband.

Heel dat karnavalsgedoe is in feite een maskerade. Je gooit je jas uit. Ik

daag het leven uit. Ik durf wel. Want de wereld is vol pijn. Vol dreiging. Maar laat je niet onder de voet lopen. Stort je in de lol. Wees jezelf. Maar zet dan een masker op. Dat de mensen niet zien hoe zéér het van binnen doet. De tijd van de romantiek is voorbij. Ook dié was vaak een leugen. Want áchter ál die gratie en áchter ál die hoffelijkheid ging ook vaak de pijn schuil van een gewond hart. En terwijl de diva in de opera in de climax van het gebeuren de hoge q haalde, stierf zij of de andere held aan een gebroken hart. We doen het vandaag anders. Rauwer, direkter, realistischer. Maar wél existentieel: uitdagend, stoer, terwijl we er kapot aan gaan.

Want het helpt helemaal niet.

Kijk maar naar dat tweede voorbeeld, dat in de spreuken staat.

Iemand, die liedjes zingt bij een treurig hart, dat is net als azijn op loog. Plotseling zitten we in de scheikunde.

Als je een zuur wilt neutraliseren in zijn bijtende, brandende werking moet je er een base, een alkalische stof in doen, dan wordt het zuur opgelost in zout en water.

Dan is dus de bijtende werking opgeheven.

Maar tegelijk is de base verdwenen. Azijn op loog, dat betekent dus dat beide stoffen elkaar opheffen. Zó is nu de werking van het liedjes zingen bij een treurig hart.

Van binnen vreet het aan je. Je bent kapot. Het brandt in je als een zuur op je huid.

Maar je laat je niet kisten. Je gooit je in de uitdaging van het leven.

En het lijkt wel of het helpt. Zoals de bijtende werking van een zuur verdwijnt in de verbinding met loog, zo schijnt het, dat de bijtende werking van verdriet wordt weggenomen door wég te kruipen achter het masker van de vreugde.

Het doet niet meer zó zeer.

Maar toch is de vreugde niet écht. Ze verdwijnt. Net als het loog oplost door het zuur.

Het geeft allemaal niets. De pijn schijnt wel weg. Maar ook de vreugde verdwijnt. Je slaat je er doorheen, want je wil stoer doorgaan, maar je komt in een roes, waar de pijn verdwenen schijnt, maar er is toch geen échte blijdschap.

Zoals het geen enkele zin heeft, azijn met loog te vermengen, omdat dan beide stoffen verdwijnen, zo heeft ook de schijnvreugde van het liedjeszingen geen enkel effect, want het

helpt helemaal niet.

Het is geen werkelijke bevrijding. Hoogstens een droom, een maskerade. Het is niet zo als met alcohol of andere drugs. Je gooit je in een niet-bestaande werkelijkheid, droomt van een zingende wereld, duikt in de schijntriumf van de stoerheid, maar in feite ga je er kapot aan. Je verschuift alleen de problemen, je verdooft de pijn; je lost er niets mee op, je voelt alleen de pijn niet.

Maar in werkelijkheid is het een vergeefse handeling, net als azijn op loog.

Natuurlijk kan een pijnverdovend middel wel eens nodig zijn. Het neutraliseren van zuren zal door vakmensen wel gebeuren, als het nodig is voor industrie of chemische werkzaamheden.

Dáár ligt de vergelijking niet. Liedjes zingen bij een treurig hart kan wel eens nodig zijn in bepaalde situaties. Maar het is niet afdoende, om de werkelijke vragen te beantwoorden. Een maskerade geeft geen oplossing. Karnavalspret schept géén échte pret. Stoer doen en het leven uitdagen kan wel eens leuk zijn, maar het hart wordt er niet door geheeld.

En daar zit nu tegelijk iets van het wonder van het evangelie.

Het wuift de pijn niet weg. De bijbel heeft een heel eigen aanpak van leed, verdriet en pijn. Het evangelie kent nergens de maskerade, de schijn. In het evangelie blijft pijn, rondweg pijn, die zeer doet.

Bij niemand komt dat beter uit dan bij onze Heer Jezus Christus.

Ze willen Hem verdoven met zure wijn, dat Hij de pijn van de kruisiging niet zó erg zal voelen. Maar Hij weigert die.

Als de wereld op Hem vergaat; als de smart van Góds toorn over Hem losbreekt; dan wil Hij geen maskerade. Geen vertoning.

Als zijn hart aan het kruis gaat breken (en dat is onvoorstelbaar veel erger dan een „treurig hart hebben”) dan zingt Hij bewust en met grote nadruk het laatste lied van zijn Vader, die Hem verlaten heeft. Dan is het nacht op Golgotha. Maar Hij zingt zijn eigen lied.

Niet een laatste kreet van een gebroken hart.

Nee, heel konkreet: psalm 22.

Hij schreit zijn lied uit naar God. Hij gooit zich in de armen van zijn God, die als Vader Hem verlaten heeft.

En Hij zingt in de nacht van Golgotha zijn lied, zijn song.

Wonderlijk. Psalm 42 heeft daar ook

over gezongen. Toen alle golven over de dichter héén sloegen. Niet stoer doen. Geen azijn op loog. Nee: Zelfs des nachts zal ik van Hem zingen. (ps. 42, vers 9)

Ho, stop. Zeg nou niet: ja, maar zó ben ik niet. Zeg niet: ik kan Jezus niet nadoen. Nee, gelukkig niet, want dan werd het weer een maskerade.

Maar ook dit is waar. Je hoeft bij Jezus een treurig hart niet te verstoppen. Hij weet, wat een treurig hart is. Ga niet stoer doen, als het van binnen zéér doet. Hij ziet het tóch wel. Verslinger je niet aan ik weet niet welk middel, om alles maar te vergeten. Weet je, jongen, Hij heeft jouw pijn

gedragen.

Dat, waarover je in de knel zit en waarvan je kapot bent, dat heeft Hij gedragen. Daar is Hij kapot van geweest aan het kruis.

Weet je, meisjes, je kan wel lol gaan trappen en nergens meer aan willen denken, maar Hij denkt eraan, omdat Hij het zelf gedragen heeft aan zijn kruis.

Weet je, broeder en zuster, de wereld (ook jouw wereld) is vergaan op het hoofd van Jezus Christus.

Daarom zong Hij zijn eigen lied bij een gebroken hart. En Hij zong het voor jou.

Niet als azijn op loog. Niet als een uitdaging.

Maar opdat we, ook in de nacht, zouden zeggen: „Abba, Vader.”

terwijl ze beter strikt gescheiden kunnen blijven.

Zo wordt een woord van Paulus (Rom. 12 : 20), blijkens de kontekst duidelijk betrekking hebbend op privé-verhoudingen, zonder meer door ds De Jong in politiek verband gebruikt en als parallel opgevat van 2 Kon. 6 vs. 8-23.

De rol van de overheid als ordebehaarster naar binnen toe (Rom. 13) wordt zonder commentaar overgeplaatst op internationale verhoudingen: Jesaja's uitspraak over de geweldenaar (1 : 17), bij de profeet op een lijn met aanbevelingen inzake de behandeling van wees en weduwe, wordt uitgespeeld tegen het pacifisme. Van de verschillende rol die bij ons *politie* en *leger* spelen schijnt ds De Jong zich niet bewust te zijn. Dit hangt samen, denk ik, met een te klakkeloze toepassing van Rom. 13: de overheid waarover Paulus daar spreekt, is in eerste instantie de Romeinse overheid; welnu, deze handhaafde de orde onder de door haar onderworpen volkeren niet met een aparte politiemacht, maar met dezelfde legioenen, die eerst de veroveringen hadden gedaan.

Het meest heb ik bezwaar tegen de wijze, waarop onze overheid wordt gelijkgesteld met de overheden waarover de Bijbel en dan vooral het O.T. spreekt.

Davids optreden in de oorlogen des Heren is niet zonder meer toe te passen op daden van onze overheid. En daarom zijn de Rechabieten ook niet goed te gebruiken als parallel voor onze dienstweigeraars. Ds De Jong is zich dit probleem scherp bewust, in zijn uitleg van de Bergrede (stelling 4). Maar de inkonsekventie die hij pleegt, als hij deze scrupules wel heeft als het gaat om een onderbouwing van het pacifisme, maar niet als het erom gaat het wapengeweld van de overheid te verdedigen, is onbegrijpelijk.

Overigens, wie zijn wij, dat wij Nederland, of West-Europa durven spiegelen aan Israël? Waarom niet liever aan Assyrië of Babylon, zoals we dat uit de profeten kennen, of hoogstens aan het tolerante Perzië? Of aan het Israël van de dagen van Amos? Begrijpt u me goed: ik doe ook deze gelijkstelling niet; alleen wil ik *konsekvent* voorzichtig zijn als het erom gaat om de relevantie van het O.T. en N.T. in deze tijd aan te tonen.

Iets uitvoeriger aandacht verdient hier m.i. Deut. 20 : 19, of liever, heel hfdst. 20, dat het Mozaïsche oorlogsrecht bevat. Nogmaals, ik beschouw dit hoofdstuk als niet direkt toepasbaar op onze tijd, om de uiteenzette redenen. Al zou het hier dus al gaan over „doelgerichtheid van het oorlogsgeweld”, dan nog zou men daarmee m.i. niet zomaar de neutro-nombom mogen verdedigen. Ik neem aan dat dominee De Jong niet graag voor zijn rekening zou nemen, dat in onze tijd vrijstelling van dienst wordt verleend aan hen, die pas een nieuw huis gebouwd hebben (Deut. 20 : 5), een wijngaard geplant (v. 6), die pas zijn verloofd (v. 7), en aan allen die

bevreesd zijn en week van hart (v. 8). Evenwel, het gaat hier m.i. niet om „doelgerichtheid van het oorlogsgeweld”; Deut. 20 is niet geschreven als leerboek voor de Koninklijke Militaire Akademie. Wat staat er precies? Er wordt alleen gesproken over een *aanvalsoorlog* — à propos: De Jong spreekt alleen, en terecht, over *landsverdediging* —; twee gevallen worden onderscheiden: a) de belegering van steden ver weg, buiten Kanaän; b) de belegering van steden in het door God Beloofde Land. In geval b) wordt algehele uitroeiing voorgeschreven. In geval a) wordt o.a. bepaald, dat alleen de kombattanten mogen worden gedood na een verovering; zo selektief is de neutronenbom niet, en vanuit dit gezichtspunt wordt het begrip „doelmatigheid van het oorlogsgeweld” dubieus. Nu vs. 19: vruchtbomen mogen niet worden gerooid, andere bomen wel; niet omdat vruchtbomenhout ongeschikt is voor het bouwen van een belegeringswal; ik moet bekennen dat ik met de woorden „want zijn de bomen in het veld mensen, dat zij door u bij het beleg betrokken zouden worden?” niet goed raad weet; in ieder geval kan dit argument in de Mozaïsche wet niet de reden zijn om onderscheid te maken tussen vruchtbomen en niet-vruchtbomen. Nog een moeilijkheid: slaat deze bepaling op de oorlog tegen verre of op die tegen Kanaänietische steden? Of op beide?

Laten we eens aannemen, dat het om de eerste mogelijkheid gaat. Men zou dan aan de volgende verklaring kunnen denken: ten behoeve van de bevolking van de stad die het beleg overleefd moeten de vruchtbomen blijven staan. Het duurt nl. jaren voor een nieuwe aanplant weer vrucht kan geven; intussen zou hongersnood kunnen ontstaan. (Voor een dergelijke bepaling in het oorlogsrecht zijn er goede oudgriekse parallellen te vinden). Maar uit v. 14 moet men toch opmaken, dat de overlevende bevolking als buit wordt weggevoerd; zij zal dus van die vruchtbomen niet profiteren. De sleutel van dit hfdst. is, dat Israëls oorlog *Gods* oorlog is, een *heilige* oorlog (v. 4: „de Here, uw God, is het, die met u gaat om voor u te strijden tegen uw vijanden, ten einde u de overwinning te geven”; 13: „de Here, uw God, zal ze in uw macht geven”). Dat de mannelijke bevolking wordt gedood, is de voltrekking van een godsgericht; als de overige bevolking aan Israël als buit wordt gegeven, is dat een geschenk van God. Dat de bomen worden gespaard, moet worden opgevat als teken, dat alleen de mensen voorwerp van Gods toorn zijn, niet de hele schepping; en mag men het vellen van de niet vruchtdragende bomen opvatten als „concessie” van God aan Israël, t.b.v. Zijn eigen oorlog?

In ieder geval blijven twee dingen overeind: 1) de onvergelykbaarheid van onze oorlogen met Israëls oorlogen ten tijde van de inname van het Beloofde Land; 2) de „*humanitaire*” trek in een deel van Israëls oorlogsrecht.

(wordt vervolgd)

Discussie over dienstweigering

Drs K. Goudriaan, Amsterdam

Kennelijk heb ik mij vergist, toen ik in mijn artikelen-reeks over de dienstweigering (de nrs. van 16, 23 en 30 december van de vorige jaargang) schreef, dat er niets vanzelfsprekends aan is, wanneer christen-jongelui in militaire dienst gaan. Ik heb tenminste slechts één reactie gekregen, die van tegensprekende strekking was ten opzichte van mijn beweringen. Deze reactie krijgt u in de eerstvolgende twee nummers van ons blad onder ogen en daarna zal ik een antwoord proberen te geven.

H. de Jong

kerkelijk leven

kan men van mening verschillen. Maar onaantastbaar lijken me twee heel fundamentele noties:

1. De mens is naar Gods beeld geschapen; d.w.z. hij is heer over de schepping; en vooral hij is van onvervangbare waarde, niet alleen als *mensheid*, maar ook als *mens*. Wie menselijk leven neemt, zal zich voor God moeten verantwoorden: „Van de mensen onderling zal Ik het leven des mensen eisen” (Gen. 9 : 5). Wie voor het schenden van de mens als Gods beeld niet terugschrikt, laadt de schuld op zich van oorlog, moord en doodslag: „Wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal door de mens vergoten worden”.

2. De mensheid is in zonde gevallen. We mogen niet te idealistisch over de mens oordelen; op elk moment en op elke post in de samenleving staat de mens aan allerlei verleidingen bloot, die hij vaak niet in staat is te weerstaan.

Met ds De Jong deel ik de bezorgdheid voor een *verantwoord* en *eerlijk* en *konsekvent* bijbelgebruik.

Hier zet dan direkt mijn kritiek in. Ik spreek voorzichtig, want ik ben geen bijbelexegete. Toch staan er in de 10 stellingen nogal wat onnauwkeurigheden en inkonsekventies juist inzake de hantering van de bijbel. Terreinen van toepasbaarheid worden doorengemengd en getransponeerd,

Graag zou ik enige kritische opmerkingen willen plaatsen bij de 10 stellingen over dienstweigering, die ds H. de Jong in dit blad heeft gepubliceerd. Het is slechts met aarzeling dat ik hiertoe overga, de huivering van de redactie voor een al te felle polemiek kennend. Niettemin bevatten de 10 stellingen zulke slordigheden en leiden ze tot zo onaanvaardbare konklusies, dat ik meen niet te kunnen zwijgen.

Wil deze discussie vruchtbaar zijn, dan moeten de opponenten een gemeenschappelijk uitgangspunt hebben. Het spreekt vanzelf dat dat alleen de bijbel kan zijn. Voor het hanteren van Gods Woord is veel onderscheiding nodig, over de direkte toepasbaarheid van veel bijbelteksten

Antwoord aan ds G. Janssen

De redactie van Opbouw biedt mij de gelegenheid heel kort in te gaan op de kritiek die ds G. Janssen in Opbouw XXI, 37-42 (speciaal op blz. 318/9) uitbracht op mijn exegese van Schriftgedeelten die een rol spelen in de discussie rondom 'de vrouw in het ambt'. Graag maak ik daarvan gebruik.

J.'s bestrijding van mij kenmerkt zich door hoffelijkheid en waardering, wat ik dankbaar noteer. Ze is echter — het moet helaas gezegd — evenals zijn eigen tegenexegese gebaseerd op een reeks van misvattingen.

I. J. meent, dat in 1 Cor. 14 de zin „zoals in alle gemeenten der heiligen” (v. 33 slot in de griekse tekstuitgave; v. 34 begin in onze vertalingen) betrekking heeft op wat volgt in vv. 34/5. Dat zou pleiten tegen een plaatsing van deze laatste verzen na v. 40, zoals door mij voorgesteld.

Echter — afgezien van de bezwaren die ik eerder noemde —: het betrekken van de 'hoos'-zin op wat volgt druist in tegen Paulus' spraakgebruik. Als Paulus met een vergelijkende protasis *begint*, pleegt hij of in de apodosis 'zo' of 'ook' of 'zo ook' te zetten — om het voor den doorsnee-lezer begrijpelijk te maken: Paulus zou zeggen „zoals de ouden zongen, zo piepen de jongen” of „..., piepen de jongen *ook*” of „..., zo piepen de jongen *ook*” — ofwel i.p.v. 'hoos' te schrijven 'kathoos'.¹⁾

J.'s bezwaar, dat deze zin wel ver van v. 31 afstaat, verraadt een tekort aan kennis van Paulus' stijl. (Ik noemde reeds aanstond een zuivere parallel uit 4:16/7, doch J. slaat daarop geen acht.) Herhaaldelijk komen onder het schrijven nevenge-dachten bij Paulus op, die hij meteen kwijt moet, zodat de hoofdlijn van z'n betoog daardoor keer op keer wordt onderbroken; vaak zelfs de grammaticale opbouw ervan verstoord. Om maar één sprekend voorbeeld te noemen, Ef. 2 v. 1 wordt na de twee omvangrijke relatieve zinnen die hij inlast (v. 2 en v. 3) anacolouthisch voortgezet in v. 4 met wederopname van de woorden „dood zijnde door de overtredingen” uit v. 1 in v. 5, en

wijziging van het lijdend voorwerp „u” (v. 1) in „ons” (v. 5) onder invloed van wat in de bijzin van v. 3 was gezegd.

II. V. 34 na v. 33 lezend, en daarmee de beperking verliezend die bij mijn orde de context geeft aan het „zwijgen” en „spreken” in v. 34 (nl. door de aanknoping bij v. 39 „het spreken in tongen”) moet J. nu omzien naar een beperking van deze termen vanuit de door hem gekozen context. (Absoluut verstaan wil ook hij deze woorden niet.) Hij moet daartoe een ware krachttoer verrichten.

A) Het „spreken” uit v. 34 is volgens hem gelijk aan het „beoordelen” uit v. 29!!! (Wie noemde zopas de grote afstand een onoverkomelijk bezwaar voor verbinding???) Maar: dan zou Paulus zich wel bijzonder verwarrend hebben uitgedrukt. Immers hij had in v. 29 juist voor het *profeteren* (wat — ook volgens J. — ook aan vrouwen was toegestaan!), *toen hij dit onderscheidde van het „beoordelen”*, de term 'lalein' (spreken) gebruikt. En nu zou hij in aansluiting dáárop plotseling met 'lalein' het voor vrouwen verboden „beoordelen” bedoelen?

B) Intussen: we zijn er nog niet. Want J. bepaalt nader de inhoud van dit „beoordelen” door het te identificeren met 'didaskhein' (in de door mij belichte zin van 'consult geven'). Echter: niets geeft hem hiertoe het recht. Integendeel.

1) De griekse term 'diakrinein' wijst op zich in een heel andere richting: het duidt aan een *schiftend* (niet een toepassend) bezig zijn.²⁾ Deze bezigheid zal nodig geweest zijn om de reden die 1 Joh. 4:1 onder woorden brengt.

2) Mogelijkheid de betekenis te verruimen (of moet men niet veeleer zeggen: te veranderen?) zie ik in de context niet gegeven. In de orde van opsomming in v. 26 blijkt niets van een nauwe samenhang van 'didachè' met profetie, zoals die wel gesuggereerd wordt tussen 'glossolalie' en 'uitleg'. Integendeel: de didachè komt — zoals ik al eerder aanwees — weer om de hoek in v. 31b, nl. in z'n complement 'manthanein'. Nu, daar wordt de aan de mathesis deelnemende groep van de voor de profetie gegadigde

²⁾ Het corresponderend zelfstandig naamwoord komt voor in 1 Cor. 12:10, ook daar gekoppeld aan 'profetie'. Er is een klein verschil: terwijl daar de profetische en de schiftende begaafdheid over verschillende personen zijn verdeeld, verbindt Paulus hier in 1 Cor. 14 het onderscheiden van ware en valse profetie zo nauw met de profetische begaafdheid, dat hij beide charismata in één persoon verenigd acht.

Onze eigen naam

Het is niet onverschillig welke naam iemand draagt.

Iedere vader en moeder weet dat. Als ze geroepen worden hun kindje dat geboren staat te worden en naam te geven, zijn ze er al tevoren mee bezig: hoe zullen we ons kindje noemen? welke naam zal het straks dragen? Want met die naam zal het voor altijd genoemd worden.

Ieder mens draagt zijn eigen naam. Die naam is maar niet een willekeurige klank. Hij duidt iemand aan. Hij betreft één bepaald persoon in onderscheiding van alle andere personen.

Zoals u heet als kind van die en die vader en moeder, als lid van die en die familie, zo heet niemand anders. Daarmee staat u ingeschreven in het register van de burgerlijke stand. Daarmee staat u opgetekend in het doopboek van Christus' gemeente. En het voor-naamste van alles is, als uw naam

ook geschreven staat in het levensboek van het Lam.

Zo zei de Heer Jezus het immers ook tot zijn apostelen: 'Verblijdt u allermee, dat uw namen staan opgetekend in de hemelen'.

Als u maar oppast dat u aan zo'n naam geen magische betekenis gaat hechten. Er schuilt in die menselijke naamgeving niets geheimzinnigs, als ware het een of andere geleidegeest, die ons bij het begin van ons leven wordt meegegeven om ons ten goede te beïnvloeden. Dat wil echter niet zeggen dat onze naam geen zin heeft. Onze namen hebben wel degelijk een positieve betekenis en een zeer persoonlijke waarde.

U bent op uw naam gesteld. U waakt er over. U stelt er prijs op dat uw naam goed geschreven wordt. Als dat niet gebeurt zegt U al gauw: dat ben ik niet, of: zo heet ik niet.

We willen niet graag dat onze goede naam wordt aangetast of in opspraak komt. We verdragen het niet dat onze naam maar bij alles betrokken wordt.

De HERE vraagt ook van ons, dat we de naam en het goed gerucht van de naaste naar ons vermogen voorstaan en bevorderen.

B. Telder, Bilthoven

groep *onderscheiden* doordat Paulus over de eerste spreekt (in de 3e pers.), maar zich — met de hem eigen levendigheid — tot de tweede richt (in de 2de pers.). „De anderen” uit v. 29 zijn het *profetenrestant* (idus wat na aftrek van de twee of drie sprekers uit deze groep is overgebleven), niét de rest van de gemeente: uit het voorop plaatsen van het onderwerp („profeten”) blijkt nl., dat we in het vervolg (resp. „twee of drie” en „de anderen”) te maken hebben met een z.g. distributieve appositie dáárbij.

3) Als Paulus aan de vrouwen een met de *profetie* ten nauwste samenhangende bezigheid zou hebben verboden — zoals J. wil —, dan zou men dit verbod reeds in hfdst. 11 hebben verwacht. Daar handelt hij immers over aan profeterende vrouwen opgelegde beperkingen. (Vgl. mijn opmerkingen over de structuur van hfdst. 14 in samenhang met hfdst. 11.)

4) Lijkt het ook op zich niet ongegründ, dat vrouwen door den Heere wel ingeschakeld zouden worden bij de profetie, waarbij zij dus spreken met goddelijk (!) gezag, maar bij de praktische uitwerking daarvan haar mond zouden moeten houden, omdat „zij vanwege haar positie als vrouwen niét te zeggen hebben 'hoe het moet'” (aldus J.)? Als de Heere ze toch bekwaam maakt de 'grote lijnen' aan te geven, zou Paulus ze dan onbevoegd verklaren voor het 'uitwerken van het détail'?

III. Daarmee ben ik gekomen bij een volgend punt: het waarom van dit verbod. J. zoekt het in de onderworpenheid van de vrouw. De kwalificatie 'aischron' („lelijk” N.B.G.)

betekent volgens hem: „wat de vrouw niet als vrouw doet uitkomen gezien de haar bij de schepping gegeven plaats ten opzichte van de man”.

Maar: het gebruik van de term 'aischron' in het NT is duidelijk anders. Het betekenis 'oneerbaar', vgl. vooral Ef. 5:12 en Col. 3:8.³⁾ Verhelderend voor onze plaats is de wijze waarop Paulus het in het op hfdst. 14 thematisch zo nauw betrokken 11de hfdst. van deze brief bezigt (v. 6), eveneens t.a.v. de vrouw, nl. van het zich laten kaalscheren. Waarom is dat 'aischron'? Wel: daarmee verliest zij, zo zegt hij (v. 15) a.h.w. haar 'gewaad'.⁴⁾ Ze loopt er naakt bij, ten prooi aan wie zich aan haar vergripen wil. Welnu: zo ziet Paulus ook in 14:35 niet zozeer insubordinatie, als wel onkuisheid dreigen.⁵⁾

Trouwens, op het standpunt van J. is m.i. onmogelijk duidelijk te maken, waarom een vrouw in de eredienst niet alleen geen consult mag geven (1 Tim. 2:12), maar het ook niet mag *vragen* (1 Cor. 14:35). Als een vrouw zich in de samenkomst der gemeente tot een broeder wendt om advies, hoe ter wereld zou zij

³⁾ Soms ook „laag” (in zedelijke zin, wel te verstaan).

⁴⁾ „Sluier” (NBG); doch hetzelfde woord in Hebr. 1:12 vertaald met „mantel”. Het is in 't algemeen iets wat je om je heen slaat. Hoe men het hier ook weergeeft, het is duidelijk, dat Paulus bedoelt, dat de vrouw daarmee een bedekking afdoet, die ze *terwille van de schaamte* om moet houden.

⁵⁾ Ik onderstreep even deze nieuwe aanwijzing (het terugkeren van de kwalificatie 'aischron') voor de reeds op andere gronden in mijn eerdere artikelen geponeerde samenhang tussen hfdst. 11 en hfdst. 14.

¹⁾ Het eerste doet zich voor in Rom. 5:15, 18; 2 Cor. 1:7; 7:14; Gal. 1:9; Filipp. 1:20; 1 Thess. 2:7; 5:2. (Paulus schijnt het zonder het apodotische „(zo) (ook)”) te kunnen stellen, als de vergelijkende zin in de hoofdzin is ingeklemd: 2 Cor. 11:3 (ofschoon ook daar sommige handschriften toch weer een 'zo' hebben ingevoegd). Het wat de zinsbouw betreft m.i. nog altijd dubieuze Rom. 5:16 laat ik rusten.) Het tweede geval vinden we in 1 Cor. 11:2; 15:49; 1 Thess. 2:13; 4:1. Overigens laat hij ook op 'kathoos' nog wel graag een 'houtoo(s)' corresponderen: 2 Cor. 1:5; 8:6; 10:7; Col. 3:13.

enkel door die daad te kort doen aan de onderdanigheid die ze jegens een man verplicht zou zijn? Het uit 1 Tim. 2 aangehaalde vers stelt ons voor het-zelfde probleem. J. blijft weliswaar maar vertalen „ik sta niet toe, dat een vrouw... gezag over de man heeft”. Maar ik had er toch al op gewezen, dat wat wij van elders over het hier gebezigde zeldzame woord weten, duidelijk maakt, dat de betekenis niet is „gezag hebben over”, maar veeleer „het gezag van wie over je gesteld is negeren”. Nu nogmaals: wat voor gezagsnegering zit er in een vraag van een vrouw aan een man?

Dit probleem is m.i. alleen bevredigend op te lossen, als we er van uitgaan, dat 1 Tim. 2:12 spreekt van het negeren door een vrouw van haar eigen man. De parallelie met 1 Cor. 14:35 „thuis haar eigen mannen vragen” spreekt hier toch duidelijke taal? Als ze haar eigen echtgenoot passeert en zich om advies publiekelijk tot andere mannen wendt, doet ze iets wat 'aischron' is: omdat ze aan haar huwelijksrouw te kort doet, doet ze aan haar eer te kort.⁶⁾

Men werpe mij niet tegen, dat er dan een bepalend lidwoord voor „man” had moeten staan. Een dergelijke logicistische benadering van het probleem van het gebruik van het artikel in het Grieks (die men een halve eeuw geleden veel aantrof, ook b.v. bij Greijdanus) is onjuist. Onderzoekingen als b.v. van Colwell hebben ons een betere weg gewezen. Ik kan op het probleem in z'n totaliteit onmogelijk ingaan. Veel moet trouwens nog nader worden onderzocht. Hier wil ik alleen vermelden, dat wanneer twee op elkaar betrokken personen in één adem worden genoemd, het lidwoord meermalen wegblijft.

Dat is ook van betekenis voor 1 Cor. 11, waar b.v. in v. 7 voor „man” ook het lidwoord ontbreekt, en evenzo in v. 3 voor „vrouw”, terwijl in beide gevallen de eigen man (vrouw) is bedoeld. J. meent dat Paulus hier spreekt over de gezagsverhouding tussen een man-in-het-algemeen en een vrouw-in-het-algemeen. De ruimte ontbreekt mij, daarop hier uitvoerig in te gaan. Slechts dit: het is jammer, dat hij niet de enige parallelplaats waar Paulus Christus als „hoofd” betitelt⁷⁾ in de exegese betreft, nl. Ef. 5:22 vlgg. De verwantschap is evident: ook daar — evenals in 1 Cor. 11:8 — een beroep op de schepping van Eva uit een lichaamsdeel van

⁶⁾ Strikt genomen wordt 'aischron' slechts gezegd van het 'lalein'. Intussen is de positie van het verbod van publieke mathesis (nl. tussen het verbod van 'lalein' (v. 34) en de kwalificatie van 'lalein' (35b)) zodanig, dat daardoor ook het meedoen van de vrouw aan de didaché/mathesis meegetrokken schijnt te worden in de sfeer van het 'aischron'. Daarop klopt het, dat Paulus ook in 1 Tim. 2, waar hij van glossolalie niet spreekt, toch het didaché/mathesis-verbod zet tegen de achtergrond van de „schaamte” (v. 9).

⁷⁾ Ook in de (aan de brief aan Efeze nauw verwante) brief aan Colosse komt dit beeld voor (1:18), maar daar werkt Paulus het niet uit voor de man/vrouw-verhouding. Wel komt er later een vermaning op dit punt (3:18/9), maar deze is niet expliciet aan het thema van 1:18 gekoppeld.

Adam (vv. 28/9) blijkens het citaat uit Gen. 2:24, dat in v. 31 volgt.⁸⁾ Welnu, dat hoofdstuk laat er geen twijfel over bestaan, dat Paulus over de houding van echtgenoten tegenover elkaar handelt.

J. wijst op v. 12 (van 1 Cor. 11) „de man door de vrouw”. Maar dat is geen tegenargument. Immers: Paulus heeft met v. 10 de passage over de houding van de vrouw tegenover haar man afgerond. Nú komt hij den man zeggen, dat hij toch ook de keerzijde niet uit het oog moet verliezen. (Hij gebruikt daarvoor — zoals vaker, b.v. Filipp. 4:14 — 'plên' wat zoveel betekent als: 'niettemin' of 'intussen is het toch wel zo dat...’) De man mocht zich in het claimen van gezag over zijn vrouw beroepen op Adam. Zeker. Maar om hem voor despotisme te behoeden zegt Paulus er bij: „wil intussen wel bedenken, dat de keten die jou aan Adam verbindt bestaat uit een hele reeks vrouwen die van een man (haar zoon) konden zeggen wat Adam eenmaal van een vrouw (de zijne) zei: 'deze is 'ditmaal vlees van mijn vlees en been van mijn been'. O zo! Aanvaard dus je gezagspositie in ootmoed. Want „wat hebt gij (de man aan gezag over zijn vrouw; de vrouw aan vermogen om een man voort te brengen) dat gij niet hebt ontvangen?” Alles is tenslotte toch uit God?” De fout van sommige gehuwde vrouwen in Corinthen was blijkbaar, dat ze, nu ze evenzeer als haar mannen door den Heere tot kinderen waren aangenomen, meenden in haar verhouding tot God ook los van haar eigen man te staan. Ze deden in de gemeentelijke samenkomsten, alsof haar gehuwd-zijn daar geen enkele rol meer speelde, alsof ze in het contact met den Heere en Zijn volk haar eigen man wel konden vergeten. Daartegen verzet zich Paulus m.i. Daarom zegt hij tegen haar: de onderworpenheid van je man aan Christus is een rechtstreekse, maar die van jou een indirecte; direct ben jij nl. onderworpen aan je man. Dat blijft gelden ook voor God en Zijn gemeente. Dat moet ook in de kerk zichtbaar blijven in je kleding en in je gedrag.⁹⁾

IV. Nog één opmerking, en wel naar aanleiding van wat J. schrijft over Rom. 16:1 (blz. 304). Tot mijn stomme verbazing lees ik hier: „In vers 2 wordt ze echter ook een voorstandster genoemd. Ook dit woord wijst in de richting van een bekende functie, ...Het spraakgebruik t.a.v. deze twee woorden (bedoeld zijn „diaken” en „voorstandster”, D.H.) is in het Nieuwe Testament nog te zeer vlottend om hier met volstrekte zekerheid te spreken”. Een vlottend spraakgebruik in het NT t.a.v. 'prostatis' (voorstandster)? Maar het woord komt uitsluitend op

⁸⁾ Wel is er weer een klein verschil: terwijl Paulus in Ef. 5 spreekt van Christus als hoofd der kerk als totaliteit, spreekt hij in 1 Cor. 11 van elke der leden in 't bijzonder („iedere man”).

⁹⁾ Wat Paulus t.a.v. ongehuwde vrouwen wil op dit punt, krijgen we niet te horen. We kunnen er slechts naar gissen.

D. W. L. MILO — DALMALLY

WANDSCHILDERINGEN

Het gebruik, om op muurvlakken taal of beelden of namen vast te leggen, is zo oud als de mensheid. En hoe oud is de mensheid? vraagt u. Dat is een ondeugende vraag. Maar als u het antwoord weten wilt: zo oud als de wandschilderingen.

Wanneer u meent dat de geschiedenis der mensheid bij Abraham begon dan valt het u op, dat op de binnenwanden van tabernakel en tempel engelen, palmen en bloemen waren geborduurd. En wat kunnen die symbolen hebben beduid? Nu, de palmtakken brengen u op de gedachte van koelte, rustig wonen, vrede. De bloemen wijzen op leven, overvloedig leven. En de cherubs kunnen ons leren dat in deze gewijde ruimte geen leegte — maar dat hier de woonplaats van de Vorst des hemels was, die het leven en de vrede en overvloed is.

Als iemand meent dat de geschiedenis der mensheid bij de hollenmens begint, dan kan hij op dit punt zijn hart ophalen: dat de hollenmens alles van wandschilderingen afwist. Om maar dicht bij huis te blijven: gaat u naar de grotten in de Pyreneën, een dag rijden. Voorzover ze niet wegens restauratie gesloten zijn vindt u daar primitieve maar zeer verstaanbare wandschilderingen. Ze geven de mens weer in zijn primitiefste levensuitingen: op jacht en in oorlog. Niet als illustratie bedoeld; volgens oudheidkundigen liggen er andere motieven aan ten grondslag. De jagers, die er op uit moesten om levensmiddelen voor hun stam te bemachtigen, tekenden vooraf hun verhoopte buit in een toestand van reeds bemachtigd zijn: getroffen door pijn en werpspijs. Waarom? Bij wijze van bezwering? Misschien wel. Bij wijze van herinnering aan een geslaagde jacht? Mogelijk wel, maar niet waarschijnlijk. Als u een wandschildering bekijkt en u ziet de koppen van vijf mannelijke herten uit het struikgewas over een heuvelrand kijken; elk gewei afzonderlijk waargenomen, de ogen, de oren, de neusgaten weergegeven; of u neemt de bekende wandschildering van de vijf paarden met een bison — u hoeft niet te twijfelen aan de identiteit van de afgebeelde dieren.

Toch is de idee van een gedenkteken niet zo gek. Toen de mens in zoverre cultuur gemaakt had, dat hij uit de overvloed van zijn bestaan aan iets anders dan het vege lijf kon denken, kwamen de beelden: die een mens of een woord of een geschiedenis moesten vastleggen voor nageslachten. In Brits Columbia,

deze plaats voor!!! En waar wijst dit woord dan een bekende functie aan? We kennen het uit buitenbijbelse bronnen in de betekenis 'patrones', 'schutsvrouw'. Het geeft aan, dat iemand een ander onder haar hoede heeft genomen, en haar bijzondere zorg over hem uitstrekt.

Wel kennen we uit het NT het werkwoord, waarmee dit zelfstandig naamwoord samenhangt. Maar ook dat behoeft J. geen aanleiding te geven tot de vraag, of Phoebe soms nog een tweede ambt had. Want in Rom. 12:8 staat het 'prohístasthai' ingeklemd tussen het 'meedelen' en het 'barmhartigheid bewijzen', typisch facetten van het *diakenambt*, dunkt mij. „Wie zorgt?” ware hier dan ook m.i. een juister weergave geweest dan „wie leiding geeft” (NBG). Overigens vergeet J., dat Phoebe „verzorgster van velen en van mijzelf” (dus van individuen) heet, wat het denken aan een ambt onmogelijk maakt, maar „diaken van de gemeente in Cenchreae”, wat de gedachte aan een ambt op z'n minst voor de hand liggend maakt (vgl. Hand. 20:17; Jac. 5:14). Daarbij komt dan nog het argument van de formulering („zijnde...”).

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Geen huis-tuin-en-keuken-God

Wie tot mensen die in de verstoktheid van hun hart wandelen, zegt: geen kwaad zal u overkomen, kent zelf God niet. Hij maakt van Jahweh een huis-tuin-en-keuken-God. Een God die je in je zak kunt steken en voor je karretje kunt spannen. Een God die je bij wijze van spreken als jongens onder elkaar een klap op de schouder kunt geven en met wie je het op een ackoortje kunt gooien.

Maar zo'n God ben Ik niet, zegt Jahweh. Ben Ik een God van nabij en niet van verre (vs. 23)? Ben Ik soms jullie loopjongen in plaats van jullie Gebieder? Ik laat Me niet door jullie gebruiken. Ik ben de majesteitelijke God, die hemel

in Alaska vindt u nog primitieve beelden, standbeelden, uit hout gesneden totempalen. Ook Griekenland en Italië hebben ze volop gekend. En ook in de Bijbel komt u ze tegen.

—o—

Omdat de romaanse bouwwijze gróte muurvlakken en weinig ramen had, werden de kerkwanden beschilderd met taferelen uit de heilshistorie of met heiligen. Toen de gothische bouw veel ramen en weinig muurvlakken bood, ging men over op gebrandschilderde ramen of vrijstaande beelden. Of men bewerkte pilaren, zoals al duizende jaren gebruikelijk was. De aard van het bouwwerk bepaalde de aarde van de afbeeldingen.

In een tent of enig ander minder solide bouwsel waren het de pilaren, die afbeeldingen mochten dragen. De tempel van de Filistijnse god Dagon was zodanig gebouwd, dat met het wegtrekken van twee pilaren de hele zaak in pastei viel. Zo belangrijk was dus de pilaar; geen wonder dat men in een pilaar een fundamenteel ding van blijvende waarde zag, geschikt om onvergankelijke dingen te vermelden.

De kinderloze Absalom richtte bij zijn leven voor zichzelf een monumentale pilaar op; zijn naam was: „de naam” of „de hand” van Absalom. (Het heeft hem niet mogen baten: zonder de Bijbel zou zijn naam al lang vergeten zijn. Evenals Og, de koning van Basan, die nooit in het door hem gebouwde praalgraf is bijgezet). Later werd het woord pilaar zelfs overgedragen op mensen: Jacobus en anderen werden pilaren van de christelijke gemeente genoemd. Sterker nog: Paulus schrijft aan Timotheus, dat de gemeente zelf een pilaar is, een zekerheid en een onbeweeglijk stuk waarheid. En eindelijk moet u denken aan Openbaringen 3:12 waarin aan degene, die in de grote vervolgingen overeind blijft, beloofd wordt een pilaar te zullen worden in Gods huis, waarop de namen van God en Christus en Jerusalem worden geschreven!

Een schilderij kan vervreemd worden, verkocht, verplaatst, vernietigd. Maar een pilaar in een degelijk gebouw, een wand van een grot, een rots in een bergmassief — wel, die houden het langer uit. Die houden het naar oudtestamentische begrippen „eeuwig” uit. Aan de ruwe Noordkust van Schotland zag ik op onbereikbare hoogte op een rots gekalkt: „the Hundredth”, de honderdste psalm. Zo iets wast al het water van de Atlantische Oceaan niet af.

—o—

De christelijke kerk heeft eeuwen lang gewerkt met beelden en wandschilderingen. In de oudste gemeenten te Rome was men ermee vertrouwd. Men vergaderde namelijk in oude mijngangen, die ook voor begraafplaatsen werden gebruikt. Men kende de grafschriften. De oudste geheime tekens voor Christus en christen worden daar aangetroffen. Zoals u weet werden in die geheime tekens de vis en het brood verwerkt. Hier ziet u de aanvang van de christelijke symboliek, die zich in wandschilderingen, kruisgangen en beelden voortzette.

Sedert er een stichting werd opgericht tot behoud van de oude Groningse kerken, volgden stichtingen voor de oude Friese, de oude Gelderse, de oude Zeeuwse kerken en onlangs een voor de oude Nederlandse kerken. Waarom? Niet alleen om oude vergaderruimten te restaureren. Vooral vanwege de historische aspecten van deze oude gebouwen. En niet het minst vanwege de muurschilderingen die, door de Reformatie verdrongen, thans blootgelegd worden en een sprekende band met onze voorouders geven.

De Reformatie sprak misprijzend over de „boeken der leken”. Zo werden de wandschilderingen geduid: plaatjes, die analphabetische gelovigen hielpen de Bijbelse geschiedenissen te onthouden. Geen wonder dat die wandschilderingen, beelden en kruisgangen geleid hebben tot misbruik, bijgeloof, beelden-dienst. Dat lag niet aan die beelden — maar aan de bijgelovige mens.

Maar wat denkt u: hebben wij het zónder die boeken der leken veel verder gebracht dan onze voorouders? Zo ja, dan is de beelddienst toch zeker vervangen door de mammondienst. We sterven immers aan de levenszekerheden.

Laat me mogen opbiechten, dat ik altijd blij ben in een kerkgebouw een duidelijk kruis aan te treffen. Dat spreekt van een gekruisigde Christus. Dat herinnert ons aan kruisende wegen: Gods weg, die anders kan zijn dan onze weg. Dat wijst naar boven en naar de naaste. En laat me ook opbiechten, wekelijks blij te zijn met het gebrandschilderde raam in het eeuwenoude kerkje van Dalmally, dat de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan geeft. Het herinnert ons aan het gebod der liefde.

In mijn werkkamer hangt, naast de grotschilderingen van Lascaux en Altamira, ook een wandschildering uit de Eglise Wallonne te Haarlem. Die spreekt mij zeer toe. Niet omdat mij voorouders, vers uit Frankrijk, in die kerk hun toevlucht vonden; want in hun tijd was de wandschildering al overgekalkt. Maar vanwege de herontdekte afbeelding en tekst.

Die afbeelding bevat drie vrouwen, elk met een kruikje in haar handen. Om haar hoofden is een lint geslingerd met wat Latijnse woorden. Met hulp van een woordenboekje en wat nadenken vertaalde ik die woorden als: wie zal voor ons de steen van de mond van het graf verwijderen? En ineens herkent u de drie vriendinnen van Jezus, op weg om zijn pas begraven lichaam alsnog te balsemen.

Daar zit meer in dan vrouwelijke naastenliefde, christenliefde. Daar zit ook de vraag in van een volk, dat in duisternis wandelt; het onze bijvoorbeeld. Daar zit ook de vraag van mensen in, die Jezus wel wensten te zien; aan ons bijvoorbeeld. Ook de vraag van mensen die stikken in de problemen, maar voor wie de troost al klaar ligt zodra wij die wijzen. Ook de vraag van hen, die de Levende tussen de doden dachten te vinden: in onze kerken bijvoorbeeld. Maar tenslotte ook de vraag van hen, die bepaald niet geloven dat God dood zou zijn.

Ziet u wel hoe functioneel wandschilderingen kunnen zijn?

den, die hun leven door die zonde laten bepalen en weigeren ermee te breken en die toch zeggen: zou de HERE dat nu zo erg vinden? Kom nou! We lezen toch in de bijbel en we bidden toch? Zulke mensen willen het met de HERE op een accoordje gooien: Hij wat en zij wat. Ze doen alsof Hij een marktkoopman is, bij wie je kunt pingelen en afdingen.

Ik heb gedroomd

Hoe kwam dat nu, dat de profeten in Jeruzalem op die manier over Jahweh spraken? In de eerste plaats kwam dat, omdat ze zelf in hun eigen leven de zonde aan de hand hielden en niet wilden loslaten (vss. 11, 14). Profeten en predikers die zelf weigeren de zonde los te laten, lopen nu eenmaal niet zo hard om anderen, die ook in zonden leven, tot bekering te roepen. En in de tweede plaats kwam het, omdat ze zich niet door het woord van God lieten leiden, maar door hun eigen hart. Hun profetieën

kwamen — hoe vroom en bijbels ze ook klonken — uit hun eigen hart voort. Daar lag hun inspiratiebron (vs. 16, 26). Ze werden gegrepen door wat er in hun eigen hart leefde. En dat gaven ze voor het woord van Jahweh uit. In de tekening die de HERE van hen geeft, zie je hen naar elkaar toehollen. Er is bij hen wel degelijk sprake van een stuk enthousiasme. En ze zijn de deur nog niet binnen of ze roepen de ander al toe: ik heb gedroomd! ik heb gedroomd! (vs. 25). En dan vertellen ze elkaar hun droom uitvoerig (vs. 27). Ze wisselen elkaars dromen uit. En dan gaan ze ermee op stap. En ze stelen ook nog mijn woorden van elkaar (vs. 30). Dat deze profeten echte dromen hebben, zoals dat bij profeten voorkwam — wordt dus niet ontkend. Evenmin wordt ontkend, dat ze wel eens een echt woord van God opvingen (vs. 30). Misschien vindt u dat vreemd en zegt u: het is óf het een óf het ander. Als ze de profetische gave hebben, komt dat van God en komen hun woorden niet uit hun

eigen hart. Maar als ze uit hun hart spreken, is dat niet uit God en kunnen ze ook geen woord van God ontvangen. Maar zo zwart-wit ligt het niet. Paulus schrijft aan de Corinthiërs ook over profeten in het midden der gemeente. Hij erkent volmondig dat er sprake is van een gave van Gods Geest. Maar hij bindt de gemeente op het hart die profetieën grondig te toetsen. Want er kan zomaar iets uit het hart van de profeten in die profetieën binnensluipen. En hoe vaak komt het op kansels niet voor dat je moet zeggen: tot zover is het bijbels, maar nu slaat hij door. En zo kan ook het omgekeerde wel eens voorkomen. De profeten in Jeruzalem, van wie Jahweh zegt: ze hebben niet in mijn raad gestaan, kunnen desondanks en huns ondanks toch wel eens een keer een woord van Jahweh opvangen. Een duidelijk voorbeeld daarvan is Kajafas (Joh. 11:49-52). Hij profeteerde echt. Wat hij naar voren bracht, was een woord van God. Maar vraag niet wat hij ermee deed: Christus vermoorden!

en aarde vervult. Ik ben de heilige God van verre, die niets met zonde te maken wil hebben en die zich op geen enkele manier laat inkapselen door de zonde, ook niet als die zonde achter een vroom masker wordt bedreven. Als iemand denkt Mij op die manier te kunnen verschalken en door vroomheid om de tuin te kunnen leiden, heeft hij het mis. Ook in die schuilhoek weet Ik hem te vinden (vs. 24). Zo tekenden de profeten in Jeruzalem een beeld van Jahweh, dat niets met Hem had uit te staan. En zo vergat het volk wie Jahweh werkelijk was (vs. 27). Zo ontmoet je ook vandaag nog maar al te vaak mensen die best weten dat ze de zonde aan de hand hou-

C. VEENHOF — KAMPEN

„Lood om oud ijzer”

Dezer dagen las ik in verschillende kranten een woord dat mij bijzonder trof, allerlei herinneringen in mij opriep en allerlei gedachten en vragen in mij losmaakte. Ik wil dat graag hier overnemen om er dan een poosje met de lezers van dit artikelje mee bezig te zijn. Ik geloof dat dat de moeite wel waard is.

Het woord waarop ik het oog heb is van dr J. Zijlstra, de overbekende president van de Ned. Bank.

Dr Zijlstra was te gast in het VARA-programma „In de rooie haan”. En daar werd hem gevraagd wat hij dacht over Roolvinks uitspraak dat voor hem het regeren met P.v.d.A. of V.V.D. een zaak was van „lood om oud ijzer”. En toen kwam het verrassende antwoord: „Die uitspraak had niet alleen van mij kunnen zijn, die is van mij.”

De interviewer voer toen voort te vragen en wel op deze manier: Nu, dat is dan het antwoord, dan bent u het er mee eens. Is er echt principieel geen enkel wezenlijk verschil? En daarop volgde toen dit korte pittige college van de ex-professor, ex-minister, ex-minister-president die nu geloof ik wel zo'n beetje de hoogste is in de nederlandse wereld van de „haute finance”.

★ ★ ★

„Ik ben blij dat u even door vraagt want anders had ik moeten antwoorden: Ik ben mijn leven lang, voor zo lang ik politiek actief ben geweest, anti-revolutionair geweest en nu met de boedel overgegaan naar het CDA, zal ik zo maar zeggen, dus ik heb altijd behoord tot wat men in dit land noemt een confessionele partij. Mijn standpunt was en is dat het bestaansrecht van zo'n partij — haar uitgangspunt, haar wezen — met zich meebrengt dat je met betrekking tot liberalen en socialisten die een ander uitgangspunt hebben voor hun politieke handelen dat je daarop het begrip lood om oud ijzer kunt en moet toepassen.

Wanneer je dat niet doet moet je de zaak, je eigen zaak ogenblikkelijk gaan sluiten, want dan moet je je bij de één of bij de andere aansluiten. Maar dat is iets anders dan in een gegeven, concrete situatie van vier geaven, te zeggen: het kan me niet schelen met wie ik regeer. Het kan me natuurlijk wel schelen.

Toen men mij in 1967 vroeg om minister-president te worden of informateur te zijn, heb ik een programma geschreven. Dat mocht je toen in je eentje doen, nu is het wat gecompliceerder. Ik heb toen alle partijen gevraagd of ze mee wilden doen. En die

mee wilden doen die mocht van mij mée doen en die niet mee wilde doen die mocht niet mee doen. Dát was hún keus. En in die zin was het niet lood om oud ijzer. Ik vond dat mijn programma op dat ogenblik het beste was, anders had ik het niet moeten schrijven.

Derde opmerking als het nog even mag. Het is een erg belangrijk thema. Ik heb zelf gezeten, zoals men misschien weet, in kabinetten, waar de socialisten een belangrijke rol in speelden; met name de oude Drees als ik het oneerbiedig zo mag zeggen. En in een kabinet zonder socialisten en met liberalen onder leiding van De Quay. Ik kan u naar eer en geweten zeggen dat in het economisch en financiële beleid, waarbij ik heel nauw was betrokken in beide perioden, in feite heel weinig verschil is geweest.

Hoe dat in de toekomst gaat dat weet ik niet, maar ik sta er gelukkig nu wat verder af, maar zo was het.”

★ ★ ★

Het eerste waar ik aan dacht toen ik dit stuk gelezen had was een woord van Groen van Prinsterer.

„t Is een wonder hoe actueel die man is! t Gaat ten minste met mij vaak zo dat wanneer ik over een of ander gebeuren in de politiek lees ik bijna steeds een woord van deze man die volgens de Antirevolutionaire partij „een staatsman is om na te volgen” in de gedachten komt.

Ditmaal was het een fragment dat men vinden kan in Groen's „Grondwetterziening en Eensgezindheid”. Hier is het:

„De Anti-revolutionaire partij heeft, omdat zij op de waarheid berust, sympathie voor al wat in de verschillende richtingen goed is. Daarom, terwijl zij, ondanks de onverdraagzaamheid der Roomse Kerk (dit werd geschreven in 1849!) aan de Rooms-katholieken ter goeder trouw rechten en vrijheden verleent welke van hun gelijkstelling met andere Gezindheden het gevolg zijn, verblijdt ze zich tevens in al wat nog in die Kerk, tegenover het ongeloof, aan de dierbaarheid van het Evangelie, getuigenis geeft. Daarom, ook waar zij het Conservatief stelsel afkeurt, prijst zij in de mannen des Behouds de wens om de ontwikkeling der wanbegrippen tegen te gaan. Daarom kan zij in de voorstanders der Revolutie de wens naar vrijheden niet misprijzen, ook wanneer zij betreurt dat hun de aard en de voorwaarde van echte Vrijheid onbekend blijft. En daarom kan zij onder alle Gezindheden, in menig opzicht, begunstigers tellen en de welwillendheid ondervinden van hen aan

wie zij, ook bij verschil van denkwijze, desalniettemin, door het opkomen voor Godsdienst, recht, vrijheid en orde, rechtstreeks of zijdelings gewichtige diensten bewijst.”

Zo sprak Groen, en zo bracht hij het in praktijk. Het was voor hem ook inderdaad „lood om oud ijzer” of er een „conservatief” of „progressief” (men zei toen „radikaal”) ministerie was. Hij beoordeelde het naar zijn daden. En zag scherp dat „conservatieven” en „progressieven”, om een kuypervan te gebruiken, op één wortel stoelden.

Natuurlijk is er verschil tussen de situatie waarover dr Zijlstra het heeft en die van Groen. De laatste is immers nooit minister geweest. Maar de essentie, de strekking van wat zij zeggen is geloof ik hetzelfde.

★ ★ ★

Ik wil ook even de vinger leggen bij de uitspraak van dr Zijlstra „dat het bestaansrecht van wat men (ik zeg: met een ongelukkige term!) confessionele partij noemt — haar uitgangspunt, haar wezen — met zich meebrengt dat je met betrekking tot liberalen of socialisten die een ander uitgangspunt hebben voor hun politieke handelen, daarop het begrip „lood om oud ijzer” kunt en moet toepassen.”

Dr Zijlstra brengt hier „uitgangspunt en wezen” van een politieke partij ter sprake. Ik wil daarover ook graag wat zeggen. En wel zo concreet mogelijk.

Eén van de groten uit de geschiedenis van de liberale richting is prof. Cort van der Linden. Hij was minister-president van een beroemd „extra-parlementair” kabinet. (U weet, lezers, dat ze over die term en soortgelijke hevig aan t bekvechten zijn geweest in de laatste weken: hebben we nou een *extra-parlementair*, een *on-parlementair*, een *tegen-parlementair*, een *parlementair*, een *zaken-* of nog weer een ander kabinet?)

Het ministerie Cort van der Linden was het kabinet dat gedurende de eerste wereldoorlog het zware karwei van de neutraliteit, de voedselvoorziening en nog veel meer moest klaren. Er is uit dankbaarheid een prachtig schilderij van gemaakt dat ergens in een van de regeringsgebouwen hangt.

Welnu, Cort van der Linden schreef in zijn bekend boek over de richting en het beleid van de liberale partij: „Naar liberale beginselen heerst de rede oppermachtig. De clericalen daarentegen handhaven voorrechten, welke elders hun bron hebben dan in de uitspraken van het verstand, kennen gezag toe aan bevelen, welke vreemd zijn aan de rede. De liberalen kunnen voorrechten en gezag slechts aannemen omdat het nut begrepen wordt. De liberale partij op het vaste land van Europa is voortgekomen uit de Franse revolutie.”

Dit betekent dat de openbaring van God volledig wordt uitgeschakeld in de politiek en dat men daarbij uitgaat van de autonome mens en alle heil verwacht van de menselijke wetenschap.

Is er in dit opzicht enig verschil tussen de liberalen, de socialisten en de communisten?

Tallose malen hebben ook Marx en Lenin de lofzang gezongen op de Franse revolutie en verklaart dat ze alles verwachten van „de wetenschap”.

★ ★ ★

Als men in de politiek de openbaring van God buitensluit, beweegt men zich daar uitsluitend op het „horizontale vlak”.

Momenteel hanteert men daar de tegenstelling conservatief-progressief.

Als er ooit een inhoudloze onderscheiding is geweest dan is het wel deze. Conservatief, betekent behoudend, bewarend — maar het zegt niets van wat men behouden of bewaren wil. Het is zonder meer zinloos daar over te spreken. En progressief wil zeggen: vooruitgaand, vooruitstrevend. Maar het zegt er niets van *van waaruit* men vooruitgaat en niets van de *richting* die men daarbij inslaat en evenmin iets van het *punt waarnaar men toewilt*.

De vakbonden b.v. zijn uiterst conservatief als het gaat om het behoud van de rechten en inkomens die men verworven heeft en de werkgevers zijn uiterst progressief als het gaat om de efficiëntie van hun bedrijf: fabricage, marketing, verkoopstechnieken, reclame enz.

Als ik Ton Planken op zijn steeds ietwat gemelijke manier over „Den Haag vandaag” hoor praten zie ik hem in gedachten steeds met een horizontale meetlat voor zich om daarop aan te wijzen waar de partijen en politici staan: rechts, links, midden, links van het midden, rechts van het midden enz. Voor zijn en veler besef kun je op die manier, en op die manier alleen, partijen en politici localiseren.

Op die manier is, gezien vanuit een radikaal Christelijk standpunt, het verschil tussen de partijen alleen maar relatief.

Dezer dagen konden we dan ook van liberale zijde horen dat een samengang van socialisten en liberalen best mogelijk is. Als de eersten wat opschuiven naar rechts en de anderen wat naar links is de zaak voor elkaar. In Duitsland is het al zo ver en in Engeland bijna!

Een gedeelte uit een brief van Greet Rietkerk

Dit jaar heb ik in de Sudan gewerkt in een Zweeds team. We werkten in de vluchtelingendorpen langs de grens met Eritrea waar 50-100 duizend Eritrese vluchtelingen zijn komen wonen. Het was fijn om zoveel bekenden tegen te komen en te kunnen laten zien, dat we de mensen in Eritrea niet zijn vergeten, on-

danks het feit dat we in het land zelf nu niet meer kunnen werken. De oorlog in Eritrea is vreselijk. Het kost veel jongens het leven en hoewel het Ethiopische leger nu eigenlijk wel verslagen lijkt, is de toekomst toch erg onzeker. Wie zal de macht krijgen? Zal Ethiopië weer aanvallen als ze kunnen? De Rode Zee is een vurig omstreden gebied.

Er is vrij contact met het bevrijde gebied van Eritrea. Een enkele keer was er de gelegenheid om iets mee te geven voor onze vrienden in Ghinda. Een pakje met kleren van de fam. Strikwerda voor het gezin van Abo Haleka, de ouderling, en wat medicijnen en geld, is er goed aangekomen. Abo Haleka schreef in september een brief terug. Ze maakten het goed en de kerkdiensten werden nog steeds gehouden. Daarna hebben we niets meer gehoord. Daarna is er juist ook in dat gebied veel gevocht. Alle zendingsmensen zijn vertrokken uit Eritrea, maar gelukkig heeft God ook Zijn kinderen daar nog aan het werk. Zoals b.v. een onderwijzer in Asmara, die een hulpprogramma heeft opgezet voor de allerarmsten. Hij schreef mij: „Het hulpprogramma in de katoenspinnerij is er om het evangelie mee te delen aan de armsten. Veel arme vrouwen komen naar onze bijeenkomsten. Er staan er 350 geregistreerd en 50 staan op de wachtlijst. De vrouwen krijgen ruwe katoen, die ze schoon maken en dan met de hand tot draden spinnen. Voor een week katoen spinnen krijgen ze \$ 2.—”

Daar bovenop geven ze 200 mensen per dag te eten in hun school. Maar schrijft hij, in ben bang dat ik moet gaan stoppen, want we hebben niet veel geld meer. Zouden ze vanuit Nederland wat geld naar die onderwijzer kunnen sturen? Debesai Negusse was de boekhouder in ons ziekenhuis in Chinda. Hij heeft ons veel geholpen en kreeg vorig jaar een aanbod om twee jaar in Amerika te komen studeren: Economie aan het Covenant College. In september kwam hij naar de Sudan toe. Officieel kon hij Eritrea niet verlaten, dus moest hij ook als vluchteling komen. Sinds die tijd hebben we geprobeerd om een visum voor hem voor de V.S. te pakken te krijgen, maar dat is nog niet gelukt. Omdat het uit Nederland een stuk eenvoudiger lijkt te zijn heeft l'Abri hem uitgenodigd om daar te komen studeren voor een paar maanden en dan kan hij inmiddels ook proberen zijn visum voor de V.S. te krijgen. Het kost veel geld in Amerika studeren en hoewel Amerikaanse vrienden hem hebben uitgenodigd is zijn toelage toch nog niet rond. Het zou fijn zijn als er uit Nederland zo'n f 200,— tot f 300,— per maand zou kunnen komen. Nu gaat ons werk weer door. De Zweedse zending heeft gelukkig andere artsen gevonden, die het werk in de vluchtelingendorpen weer hebben overgenomen. Want al voordat ik daar naartoe vertrok waren we bezig om een visum voor Pakistan aan te vragen. Dat is inmiddels gelukt. Deze week toen ik nog maar net terug was is het afgekomen.

In Eritrea werkten Corrie van Galen, Sandra Campbell en ik samen in het ziekenhuis. In de toekomst hopen we ook weer met z'n drieën ergens aan het werk te gaan, maar dit komende jaar zullen Corrie en ik dus samen eind januari naar Pakistan vertrekken. Corrie heeft dit jaar haar docentenopleiding afgemaakt en werkt op het ogenblik in De Lichtenberg te Amersfoort.

We gaan naar een ziekenhuis in Shikarpur, van een Amerikaanse Baptisten Zending, om precies te zijn: Conservative Baptist Foreign Mission Society. Het is een ziekenhuis speciaal voor vrouwen en

kinderen en toen wij dit ziekenhuis een jaar geleden bezochten trokken hun werkwijze en de mensen daar, ons erg aan. Zij vroegen ons of we ze niet zouden kunnen helpen en onze eigen zending van de Orthodox Presbyterian Church, ging er mee akkoord dat we een jaar zouden helpen. Mede omdat we dan in dat jaar ook de gelegenheid zouden hebben om verder rond te kijken naar wat ons definitieve werk zou kunnen worden.

Op het ogenblik denken we aan drie mogelijkheden: Allereerst blijft Eritrea zolang daar nog geen definitieve toestand is vóór aan op ons lijstje staan.

Dan is een al bestaande Presbyteriaanse kerk in Pakistan begonnen met zending te drijven onder een Nomadenstam die nog nooit eerder in contact is geweest met het evangelie. Zij vroegen of wij als medisch team met hen mee zouden willen en kunnen werken. Dit jaar hebben we goed de gelegenheid om deze mogelijkheid wat verder te onderzoeken.

Dan is er ook het plan geopperd om met een Presbyteriaanse zending in Kenya samen medisch werk daar aan te vatten. Ook dat plan zal verder worden onderzocht.

U ziet het, werk genoeg. We hopen dat U met ons meebidt om wijsheid, om de juiste beslissingen te nemen.

De onkosten voor het Thuisfront zullen dit jaar weer met grote sprongen omhoog schieten, omdat we weer namens U allen aan het werk gaan. We zijn nog in gesprek met de zending in Pakistan over ons onderhoud, maar onafhankelijk daarvan zou het fijn zijn als het grootste gedeelte van wat we nodig hebben uit Nederland kwam. En we vrouwen dat dat ook zo zal zijn.

Als U van plan bent om een bedrag nu ineens of per maand/kwartaal over te maken voor het project in Asmara, of voor Debesai, dan moet U het er even apart bij vermelden, want anders komt het in het gewone fonds terecht, waaruit alle kosten voor ons werk betaald worden.

Laten we vooral niet vergeten trouw te zijn in het gebed voor alle mensen in Eritrea, maar heel speciaal ook voor Christenen en voor God's kerk daar.

Hij kan die kerk juist in de moeielikheden krachtig en sterk maken.

Moge God ons werk ook dit jaar in Pakistan zegenen.

Heel hartelijk gegroet, ook namens Corrie, Greet Rietkerk

Ons adres in Pakistan zal zijn:

Shikarpur Christian Hospital,
P.O. Box 17,
SHIKARPUR. SIND.
Pakistan.

kerknieuws

ADRESSEN

Het adres van Ds S. A. van der Veer te Wapenveld, thans Luchtmachtpredikant op de Vliegbasis Ypenburg te Den Haag, is m.i.v. 18-1-1978: Ds S. A. van der Veer, Belle van Zuylenhove 225, Zoetermeer. Tel. 079-212472. Giro 561998.

Telefoonnummer van student P. Veldhuizen, Hoekstraat 42, Spakenburg is: 03499-4259. (P. Veldhuizen heeft preekkonsent.)

Voorthuizen — Scribaat en preekvoorziening: A. v. d. Steeg, Brahmstraat 44, Voorthuizen. Tel. 03429-2409.

Het adres van Ds W. Louwerse is: Robert Stolzstraat 68, Hengelo (Ov.). Tel. 05400-71209.

BEVESTIGING EN INTREDE — Op zondag 5 febr. a.s. zal D.V. kand. W. Louwerse in de dienst, die om 10.00 uur v.m. begint en in de Oranje Mayo gehouden wordt, bevestigd worden in het ambt van Denaar van het Woord en van de Sakramenten. 's Middags om half vier begint de dienst, waarin Ds Louwerse intrede zal doen in de kerk te Hengelo (Ov.). Die dienst wordt gehouden in de Sionskerk. (Rectificatie)

DS A. DEN BOER — Op vrijdag 27 januari jl. werd in een dienst, die op 8.00 uur nam. begon en die gehouden werd in het kerkgebouw „Het Open Hof” te Deventer, kand. A. den Boer van Apeldoorn door Ds J. Stuij te Urk bevestigd in het ambt van Denaar van het Woord en van de Sakramenten met een predikantie over II Corinthiërs 5: 20. Aan de handoplegging namen naast Ds Stuij deel: Ds J. B. Welmers, emeritus-predikant te Langeslag, Ds Joh. Schaeffer te Emmeloord, Ds G. Mul te Amsterdam/Tuinstden/ZW en Ds W. Bax te Nijverdal. In dezelfde dienst verbond Ds Den Boer zich aan de beide gemeenten van Deventer en Langeslag met een predikantie over Ezechiël 33: 7. Toespraken werden niet gehouden!

LANDELIJK EVANGELISATIECONGRES

Onlangs heeft de evangelisatiecommissie van Zwolle alle zusterkerken per brief gevraagd, hoe zij dachten over een landelijke contactdag, om samen eens na te denken en te spreken over het evangelisatiewerk.

Van 45 kerken kregen wij een zeer positieve reactie terug.

Dat is een zo bemoedigend resultaat, dat besloten kon worden dit congres te organiseren. Op dit openblik kunnen we rekenen op ongeveer 60 deelnemers; uiteindelijk verwachten we ongeveer 100 deelnemers.

In veel brieven werd sterk aangedrongen op bezinning op het evangelisatiewerk. Sommige kerkeraden en/of evangelisatiecommissies wilden graag zelf van hun ervaringen komen vertellen; de meeste echter vragen Zwolle het programma maar op te stellen, omdat ze nog helemaal met oriënteren op dit terrein moesten beginnen.

De nadruk zal dan ook moeten vallen op het bespreken van mogelijkheden, van elkaars ervaringen horen en elkaar stimuleren om het werk te beginnen of voort te zetten.

Daarom zal er ruim tijd zijn om tussen de voordrachten met elkaar te discussiëren, en de dag zal afgerond worden met een forumgesprek en zo mogelijk een evaluatie.

vakantie in het hoogseizoen, weliswaar begeerd, tot de onmogelijkheid is gaan behoren. Ik denk hierbij aan een groep sociaal en economisch zwakkeren, bijvoorbeeld gezinnen van werklozen, grote gezinnen, gezinnen die moeten rondkomen van een minimumloon, bejaarden, onvolledige gezinnen, gezinnen waarin een langdurig zieke is. Deze opsomming kan zonder twijfel uitgebreid worden. Zou er voor deze personen of gezinnen niet op de een of andere wijze een mogelijkheid van een goedkope vakantie te vinden zijn? Kunnen we daarin ook elkaars hoeder zijn? Mijn gedachten hierover zijn wellicht idealistisch, maar ontstaan uit het besef dat het eigendom (onze woning) dat wij te beheren hebben gekregen daarin een nuttige functie zou kunnen vervullen voor onze medemens.

Langs deze weg tracht ik te verkennen of bovenstaande gedachten leven in onze kerken. Zo ja, dan is het mogelijk tot een uitwisseling van adressen te komen van personen die hun woning aanbieden en personen die, vallend onder bovenvermelde categorie, een woning behoeven.

Wellicht is het overbodig te zeggen dat zij die hun woning willen aanbieden dit niet doen vanuit enig winst oogmerk. Een onkostenvergoeding voor gas, water en electra is uiteraard mogelijk. De opzet blijft de sociaal en economisch zwakkere medehuisgenoten des geloofs belangeloos te willen helpen.

Indien u de bereidheid heeft uw woning aan te bieden, kunt u zich in verbinding stellen met onderstaand adres.

Gezien de uitgangspunten voor wie de aktie is bedoeld, kunnen zij die in aanmerking willen komen voor een woning, of zij die een gezin kennen dat hulp heeft, zich uiteraard eveneens in verbinding stellen met onderstaand adres. Ik ben ervan overtuigd dat drempelvrees overwonnen moet worden. Schroom niet. We kunnen als het moet ook in dit opzicht elkaar tot een hand en een voet zijn.

Mevr. B. van Winsum-Westerik,
Brederhorst 14,
Ede.
Tel. 08380 - 18825.

Vakantie

Nog maar een korte tijd en dan is het weer zover. Waar gaan we naar toe met vakantie? Verschillende vakantiebestemmingen zijn volop te maken, daarvan overtuigen ons de reisfolders wel. Misschien zegt u: „Dit jaar is het voor ons financieel niet haalbaar”, wegens het kopen van een auto, een huis of omdat u midden in de kleine kinderen zit. Geen zorg, gezien uw positie weet u dat volgend jaar de mogelijkheid er wel is.

Echter, in een aantal kontakten is mij gebleken dat ook in onze kerken er gezinnen of personen te vinden zijn die gedurende een aantal jaren niet aan vakantie toegekomen zijn. En dan niet vanwege de aanschaf van iets dat financieel net iets het budget overschreed, maar vanwege het permanent de eindjes aan elkaar moeten knopen, waardoor een

Hoofdpunten in het programma zullen zijn de evangelisatie onder kinderen, het campingwerk, de vakantiebijbelschool en het werk in koffiebars onder tieners. Enkele zusterkerken zal gevraagd worden hiervoor een inleider of spreker te leveren. Met dankbaarheid vermelden wij dit alles, omdat het uitdragen van het Evangelie in onze kerken duidelijk leeft. De datum is vastgesteld op 8 april 1978, de plaats is de Zuiderkerk te Zwolle. Alle kerken hopen wij binnenkort het programma met een definitieve vraag om het juiste aantal deelnemers op te sturen.

Namens d E.C. te Zwolle,
G. J. Vrijmoeth

Kort verslag van de vergadering van de kerken in de regio Arnhem op 14 januari in het kerkgebouw te Wolfheze.

1. Namens de roepende kerk Oosterbeek/Wolfheze opent br. Van Dijk de vergadering, laat zingen Ps. 67:1, leest Psalm 67 en gaat voor in gebed.
2. Alle kerken zijn vertegenwoordigd. Het moderamen wordt benoemd en het agenda vastgesteld.
3. De notulen van de vorige vergadering d.d. 28-11-'77 worden vastgesteld.
4. Naar de Landelijke Vergadering worden de volgende broeders afgevaardigd: primi: ds Beeftink, W. Kats (coördinator, tel. 085-217692), ds Plooy, H. Vos; secundi: ds Van Deursen, B. van Dijk, W. J. Sijbrant, ds Zwarteveen. Door de kerk van Nijmegen wordt afgevaardigd br. K. Polderman.
5. Behandeling stukken Landelijke Vergadering:

a. Met de inhoud van het rapport van de commissie „Functionering Kerkverband” blijkt het merendeel der kerken zich te kunnen verenigen. Een wijzigingsvoorstel omtrent art. 34, wat door de kerk van Ede wordt voorgesteld en waar een krappe meerderheid van de aanwezigen zich mee kan verenigen, zal om redenen van formele aard niet apart bij Wezep worden ingediend maar zal tijdens de discussie omtrent de verschillende formuleringen zeker naar voren worden gebracht.

b. Omtrent het rapport „Pastorale Medewerker” is de vergadering van mening dat deze zaak thuishoort bij de plaatselijke gemeente en staat derhalve achter het minderheidsrapport van ds Van der Lingen.

c. Er is geen eensluidende mening over de naam van onze kerken. De vergadering spreekt de wens uit dat er zo spoedig mogelijk een naam moet komen.

d. Terzake van het rapport van de commissie voor contact en samenwerking met andere kerken wordt aangedrongen op het doen uitspreken van een intentieverklaring door de L.V. Indien door deze intentieverklaring zich de gelegenheid voordoet van samenspreking met de „Binnenverbandse kerken” is het uiteraard van belang dat de commissie deze gelegenheid aangrijpt.

e. Voor de tot stand koming van een „Reformatisch Kerkboek” zal een commissie moeten worden benoemd met een zo ruim mogelijke opdracht.

f. Met betrekking tot de voorstellen

aangaande „de vrouw in het ambt” sluit de vergadering zich aan bij het voorstel van de kerk van Harderwijk: een groep wijze mannen te vragen een antwoord te zoeken op de onder ons levende vragen rond de toelating van zusters der gemeente tot het ambt van ouderling of diaken.

g. Inzake de steunverlening van hulpbehoevende studenten ondersteunt de vergadering graag het voorstel van de kerk van Emmeloord een deputaatschap te benoemen.

6. Naar aanleiding van het verzoek van de kerk van Arnhem een regeling te treffen in de regio ten aanzien van het voorgaan van de predikanten in zgn. vacante gemeenten wordt voorgesteld de predikanten gezamenlijk een voorstel te concipiëren, deze op hun kerkeraden nader te bespreken en hiervan mededeling te doen aan de volgende regiovergadering.

7. De volgende vergadering zal zijn op 1 maart in de „Beukenhof” te Velp, aanvang 19.30 uur. Roepende kerk is Doesburg/Velp, roepende kerk daarop Wageningen.

8. Arnhem deelt mee dat het beroepingswerk opnieuw ter hand is genomen. De predikanten wordt gevraagd de kerken te dienen met preekleesmateriaal en ruilbeurten.

9. Na voorlezing kort verslag en dankgebed sluit de praeses de vergadering.

J. P. Buwalda, assessor.

16e Diës Natalis CSR

Binnenkort viert onze vereniging haar 16e verjaardag, hetgeen wij niet onopgemerkt voorbij willen laten gaan. In de week van 6 tot 10 februari organiseren wij dan ook de nodige activiteiten, zowel voor onze eigen leden als voor belangstellenden binnen en buiten onze vereniging.

De Civitas Studiosorum Reformatum is een christelijke studentenvereniging met als doel het vormen van haar leden tot academici, die dienstbaar zijn in het Koninkrijk Gods. Nauw aansluitend bij dit doel is een lezing die gehouden zal worden door drs H. G. Geertsema op de openbare vergadering ter gelegenheid van de 16e diës natalis van de CSR.

De lezing zal gaan over Gods Koninkrijk en onze cultuur. We stellen ons daarbij de vraag hoe een christen, in het perspectief van Gods Koninkrijk, in de huidige cultuur moet staan. In het verleden zien we tekenen van Gods Koninkrijk, dat in de toekomst zijn voltooiing zal hebben. Hierdoor leeft de christen in een spanningsveld, waarin hij een positie moet zoeken. Al met al dus een lezing die de moeite van het bezoeken waard zal zijn. De lezing zal worden gehouden op maandag 6 febr.

om 20.00 uur, in „Het Hart van Delft”, Vlamingsstraat 44 te Delft.

Alle belangstellenden nodig ik hierbij namens het bestuur van CSR van harte uit tot het bijwonen van de vergadering.

B. J. van der Schans,
h.t. vice-praeses CSR

Bijbel-Training-Cursus

In februari 1978 zal er een Bijbel-Training-Cursus worden gehouden in de Christelijke Gereformeerde Kerk, Veldhorststraat 48, Lisse.

Dit is een serie van vijf bijbelstudie- en trainingsavonden in vijf opeenvolgende weken, waar gesproken wordt over verschillende facetten van het christenleven. Elke woensdagavond (1, 8, 15, 22 febr. en 1 maart) zullen er studie gegeven worden over „Gods verlossingsplan”, „Ontspoorde christenen”, „Onder controle van de Heilige Geest”, „Het normale christelijke leven” en „De grote opdracht”.

Verder wordt er aandacht gegeven aan persoonlijke bestudering van de bijbel, het gebed, evangelisatie, nazorg en mogelijkheden voor evangelisatiewerk in eigen omgeving.

De bijeenkomsten beginnen telkens om 19.45 uur en eindigen ongeveer om 22.00 uur. Deelnemers hoeven zich niet op te geven voor deze cursus. Ook wordt er geen deelnameprijs in rekening gebracht. Wel zal er een collecte worden gehouden om de kosten te dekken.

Deze Bijbel-Training-Cursus wordt georganiseerd door het Instituut voor Evangelisatie in samenwerking met de Christelijke Gereformeerde Kerk, de Evangelisatie voor Bollenstreek en Haarlemmermeer, Gereformeerde Kerk, Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt b.v., Nederlands Hervormde Gemeente en de Koffibar „De Open Deur te Lisse”.

Het Instituut voor Evangelisatie is een internationale en interkerkelijke organisatie. Zij wil er aan meewerken, dat alle mensen de kans krijgen om het goede nieuws van het evangelie van Jezus Christus te horen. Ze doet dit door zoveel mogelijk mensen op een zo duidelijk mogelijke manier te confronteren met het evangelie, door mee te helpen om christenen op te bouwen in hun geloof, en hen te leren hoe ze actief kunnen zijn in hun eigen omgeving. Het Instituut voor Evangelisatie legt in het werk een sterke nadruk op de autoriteit van de Bijbel en het belang van de plaatselijke gemeente.

Voor meer informatie kunt u zich richten tot: de heer J. Boogerd, Geraniumstraat 18, Lisse. Tel. 02521-12023.

Gods goede booschap naar de mensen

Het Kerstnummer van het Christelijk Weekblad De Elisabethbode is met Kerst weer op zeer grote schaal verspreid. Tot nu toe stijgt elk jaar de oplage van de speciale Kerstuigave van 24 pagina's. De totaaloplagte bedroeg 650.000 exemplaren (75.000 ex. méér dan in 1976!). Het is duidelijk dat via het middel van lektuur de boodschap van God bij vele mensen terecht komt.

Eveneens ligt de conclusie voor de hand dat lektuur nog steeds een goed hulpmiddel is om persoonlijk te getuigen van het heil.

Voor nadere informatie — ook over het speciale Paas- en Pinksternummer —: Stichting Elisabethbode, Tuinstraat 1, postbus 100, Lochem (Gld.). Tel. 05730-2770 ('s avonds 2526).

Vakantie... naar de Veluwe!

Onze moderne Bungalows zijn nog vrij tot 8 juli en na 12 augustus.

Bespreek nu reeds voor de Paas- en Pinkstervakantie.

Ook nog een paar plaatsen op jaarbasis beschikbaar voor tourcaravans.

CAMPING en BUNGALOWPARK

„Ackersate”

Harremaatweg 26 - Voorthuizen
Telefoon 03429-1274

VERSCHENEN:

I en II KONINGEN

door Ds. C. Vonk

440 bladzijden - Prijs f 44,—

Gaarna zenden wij U een volledig prospectus over de delen die in de reeks „De Voorzeide Leer” reeds verschenen zijn.

Lieboek & Hooijmeijer b.v.

SINGEL 55 - BARENDRECHT
POSTREKENING 216828

Positief christelijk gezien
(7 personen)

zoekt tussen half juli en half augustus

VAKANTIEHUIS

omgeving Otterlo of Nijverdal-Hellendoorn.

K. Band, Molstraat 43, Wormer (N.-H.)
Tel. 02982-4017

Drukkerij „Steenbergen”

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Redaktieleden:

Ir. A. W. Biersteker; Drs H. de Jong; Mr. dr J. Meulink; D. W. L. Milo; Ds E. R. Postma

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller, Riouwstraat 59, 1521 SC - Wormerveer
Tel. 075-282589.

Adres voor de rubriek Kerknieuws:

Ds O. Mooiweer, Volksparksingel 45, Enschede, tel. 053-310259

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”, Nooitgedacht 3, Zeist, tel. 03404 - 12452.

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Abonnementenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38, Leersum, tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 39,— per jaar of f 20,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— per jaar of f 60,— per luchtpost.
Giro 40 49 45.

Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 dec. eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.